niedziela, 15.11.2026

Bazylika Mariacka zamarła w ciszy. Niezwykły koncert Xavera Varnusa i Anny Dymnej stał się modlitwą Krakowa

Wypełniona po brzegi Bazylika Mariacka, monumentalna muzyka Johanna Sebastiana Bacha, przejmująca interpretacja Anny Dymnej i niezwykła improwizacja organowa Xavera Varnusa, w której zabrzmiały motywy „Dies irae" oraz polskiego hymnu narodowego. Sobotni wieczór, 14 listopada, stał się czymś więcej niż wydarzeniem artystycznym. Dokładnie tydzień po tragedii na Rynku Głównym Kraków zgromadził się na wspólnej modlitwie i muzycznej refleksji. W ten wyjątkowy sposób rozpoczęły się XXI Dni Muzyki Sakralnej, które po raz pierwszy noszą imię św. Jana Pawła II.

Modlitwa Krakowa w cieniu tragedii

W sobotę 14 listopada o godz. 20.00 Bazylika Mariacka w Krakowie wypełniła się po brzegi słuchaczami, którzy przybyli na koncert inauguracyjny XXI Dni Muzyki Sakralnej im. św. Jana Pawła II.

Wieczór poprowadził ks. dr Grzegorz Lenart, dyrektor Dni Muzyki Sakralnej, duszpasterz muzyków Archidiecezji Krakowskiej i przewodniczący Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej.

Witając zgromadzoną publiczność, zwrócił uwagę na niezwykły charakter Bazyliki Mariackiej – miejsca, w którym od wieków architektura, rzeźba, malarstwo i muzyka kierują ludzkie myśli ku pięknu, ale także ku temu, co wieczne.

Nie można było jednak rozpocząć tego wieczoru bez odniesienia do tragicznych wydarzeń, które dokładnie tydzień wcześniej rozegrały się na krakowskim Rynku Głównym, zaledwie kilka kroków od świątyni.

W zamachu życie straciło sześć niewinnych osób. Wśród ofiar byli również obywatele Austrii i Wielkiej Brytanii.

Koncert został poświęcony pamięci ofiar tragedii, ich rodzinom, a także wszystkim, którzy w obliczu cierpienia okazali odwagę i nieśli pomoc.

Na początku zgromadzeni w bazylice uczcili pamięć zmarłych chwilą ciszy. Następnie wspólnie modlili się o Boże miłosierdzie dla ofiar, pocieszenie dla ich bliskich oraz o pokój.

Modlitwie przewodniczył ks. prof. dr hab. Robert Tyrała, rektor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, inicjator Dni Muzyki Sakralnej. Uczelnia jest współorganizatorem festiwalu, którego tegoroczna edycja stanowi nowy rozdział w historii tego muzycznego przedsięwzięcia Archidiecezji Krakowskiej.

W tej szczególnej chwili zgromadzeni w Bazylice Mariackiej mieszkańcy Krakowa i przybyli goście stworzyli wspólnotę pamięci i solidarności.

„Niech ten koncert stanie się modlitwą Krakowa" – ta myśl nadała ton całemu wieczorowi.

Bach, którego muzyka przemówiła z niezwykłą siłą

Wprowadzając publiczność w program koncertu, ks. Grzegorz Lenart podkreślił niezwykłą okoliczność: repertuar został przygotowany i uzgodniony z artystą niemal dwa miesiące wcześniej.

Nikt wówczas nie mógł przewidzieć tragedii, która dotknie Kraków. A jednak wybrane dzieła Johanna Sebastiana Bacha nabrały tego wieczoru szczególnej, niezwykle przejmującej wymowy.

Koncert rozpoczęła organowa transkrypcja monumentalnego chóru Kommt, ihr Töchter, helft mir klagen – „Przyjdźcie, córki, pomóżcie mi opłakiwać" – z Pasji według św. Mateusza, BWV 244.

W kontekście żałoby, jakiej doświadczyło miasto, już sam tytuł kompozycji poruszał swoją wymową.

W programie znalazły się również inne arcydzieła Bacha: preludia chorałowe, monumentalne kompozycje organowe, Sinfonia z kantaty BWV 156 oraz słynna Toccata i fuga d-moll, BWV 565.

Szczególne znaczenie zyskało preludium chorałowe Ich ruf zu dir, Herr Jesu Christ – „Wołam do Ciebie, Panie Jezu Chryste". Ta niezwykle głęboka muzyka, wyrastająca z tradycji modlitwy, zabrzmiała jak pełne nadziei wołanie człowieka do Boga.

Xaver Varnus, który sam określa muzykę Bacha mianem „głosu samego Boga", wydobywał z wielkich organów Bazyliki Mariackiej zarówno monumentalną potęgę brzmienia, jak i niezwykłą delikatność.

Muzyka prowadziła słuchaczy od dramatycznego napięcia ku skupieniu, od doświadczenia cierpienia ku nadziei.

Xaver Varnus i Jan Paweł II. Historia, która zatoczyła koło

Przedstawiając sylwetkę artysty, Lenart podkreślił, że wybór Xavera Varnusa na inaugurację tegorocznych Dni Muzyki Sakralnej nie był przypadkowy.

Węgiersko-kanadyjski wirtuoz należy do najbardziej rozpoznawalnych współczesnych organistów. Występował w najważniejszych świątyniach i salach koncertowych świata, a jego interpretacje muzyki organowej docierają do milionów słuchaczy.

Jednak szczególne znaczenie miały tego wieczoru nie tylko jego osiągnięcia artystyczne, ale również osobiste związki z Karolem Wojtyłą.

We wrześniu 1978 roku, jako czternastoletni chłopiec, Xaver Varnus wystąpił podczas festiwalu Sacrosong w Częstochowie. Jak sam wspomina, wśród osób gratulujących mu koncertu znalazł się kardynał Karol Wojtyła, który niespełna miesiąc później został wybrany na Stolicę Piotrową, przyjmując imię Jana Pawła II.

O tym niezwykłym spotkaniu młody organista dowiedział się później dzięki fotografii opublikowanej w prasie.

Nie było to jednak ostatnie spotkanie artystycznej drogi Xavera Varnusa z Janem Pawłem II.

Kilka lat później, podczas pielgrzymki Jana Pawła II do Kanady w 1984 roku, Xaver Varnus, który pracował wówczas jako organista w Toronto, grał na organach podczas Mszy Świętej sprawowanej przez papieża.

Dla artysty, którego droga muzyczna tak niezwykle splotła się z postacią Karola Wojtyły, powrót do Polski po tylu latach nabiera wyjątkowego znaczenia.

W 1978 roku był młodym węgierskim organistą, któremu w Częstochowie gratulował przyszły papież. W 1984 roku uczestniczył jako muzyk w liturgii sprawowanej przez Jana Pawła II w Kanadzie. A dziś, po 48 latach od pamiętnego występu w Częstochowie, przybył do Krakowa, aby zainaugurować festiwal, który właśnie w tym roku po raz pierwszy przyjął imię św. Jana Pawła II.

Trudno wyobrazić sobie bardziej symboliczne otwarcie nowego rozdziału w historii Dni Muzyki Sakralnej.

Ta niezwykła historia nadała inauguracji dodatkowy, osobisty i duchowy wymiar.

Anna Dymna. Chwila, w której Bazylika Mariacka zamarła

Jednym z najbardziej przejmujących momentów koncertu było spotkanie muzyki ze słowem.

Przed publicznością pojawiła się Anna Dymna, jedna z najwybitniejszych i najbardziej cenionych polskich aktorek, która zaprezentowała tekst francuskiego myśliciela i pisarza Félicité de Lamennais.

Tekst ten stał się inspiracją dla Franciszka Liszta do skomponowania żałobnego dzieła Les Morts – Umarli, powstałego w związku ze śmiercią jego syna Daniela.

W interpretacji Anny Dymnej słowa nabrały niezwykłej siły.

Każde zdanie, każda pauza, każde milczenie zdawały się prowadzić słuchaczy ku coraz głębszej refleksji nad kruchością ludzkiego życia, cierpieniem, przemijaniem i nadzieją.

Bazylika Mariacka zamarła w ciszy.

W świątyni wypełnionej po brzegi publicznością zapanowało niezwykłe skupienie. Wydawało się, że nikt nie śmie nawet odetchnąć, aby nie zakłócić tej wyjątkowej chwili.

Słowom Anny Dymnej towarzyszyły niezwykle subtelne dźwięki organów, wydobywane przez Xavera Varnusa.

Muzyka nie dominowała nad tekstem. Delikatnie podążała za głosem aktorki, współtworząc z nim jedną, poruszającą opowieść.

To spotkanie dwóch artystycznych osobowości – wielkiej aktorki i światowej sławy organisty – stworzyło w Bazylice Mariackiej atmosferę trudną do opisania.

Słowo i muzyka przestały być dwiema odrębnymi formami sztuki. Stały się jednym przejmującym głosem, w którym wybrzmiały ludzki ból, pamięć i nadzieja.

W kontekście tragedii, która przed tygodniem rozegrała się tak blisko świątyni, moment ten nabrał szczególnie głębokiego znaczenia.

„Dies irae" i „Jeszcze Polska nie zginęła". Finał, który poruszył słuchaczy

Po interpretacji Anny Dymnej Xaver Varnus rozpoczął własną improwizację organową, poświęconą pamięci ofiar tragedii oraz osobom, które z odwagą ratowały ludzkie życie i niosły pomoc.

Był to finał pełen niezwykłej ekspresji.

W improwizacji pojawił się motyw Dies irae – „Dzień gniewu", zaczerpnięty ze średniowiecznej sekwencji żałobnej, od wieków przypominającej o śmierci, przemijaniu i ostatecznym spotkaniu człowieka z Bogiem.

W monumentalnym brzmieniu organów melodia ta nabrała szczególnej dramaturgii.

A następnie rozległ się motyw, który nadał improwizacji jeszcze jeden, niezwykle wymowny wymiar.

„Jeszcze Polska nie zginęła..."

Melodia polskiego hymnu narodowego zabrzmiała w wyjątkowym opracowaniu węgiersko-kanadyjskiego artysty.

Był to niezwykle poruszający gest solidarności z Polską i Krakowem – miastem, które w ostatnich dniach doświadczyło tak wielkiego cierpienia.

Hymn narodowy wpleciony w organową improwizację zabrzmiał nie tylko jako muzyczny cytat, ale również jako znak wspólnoty, pamięci i nadziei.

W ten sposób Xaver Varnus połączył doświadczenie żałoby, religijną refleksję i szczególny hołd dla Polski.

Wieczór, który pozostanie w pamięci Krakowa

Koncert inauguracyjny XXI Dni Muzyki Sakralnej nie był jedynie prezentacją wielkich dzieł organowych.

Był wydarzeniem, w którym muzyka stała się językiem wspólnoty, pamięci o zmarłych i solidarności z ich rodzinami.

To właśnie w Bazylice Mariackiej, dokładnie tydzień po tragedii na krakowskim Rynku Głównym, mieszkańcy miasta i przybyli goście spotkali się, aby poprzez ciszę, modlitwę, słowo i muzykę dać wyraz temu, czego nie sposób wypowiedzieć zwyczajnymi słowami.

Ks. Grzegorz Lenart, dyrektor Dni Muzyki Sakralnej, poprowadził ten wyjątkowy wieczór, ukazując zarówno duchowy wymiar programu, jak i osobistą historię artysty związaną z patronem festiwalu.

Wspólna modlitwa pod przewodnictwem ks. prof. dr. hab. Roberta Tyrały, monumentalne dzieła Bacha, przejmująca interpretacja Anny Dymnej oraz niezwykła improwizacja Xavera Varnusa stworzyły wydarzenie o szczególnej sile artystycznej i duchowej.

Są koncerty, które zachwycają kunsztem wykonawców. Są takie, które pozostają w pamięci dzięki pięknu muzyki. Ale są również wieczory, podczas których sztuka staje się czymś więcej – wspólną modlitwą, świadectwem solidarności i przestrzenią nadziei.

Taki właśnie był sobotni wieczór w Bazylice Mariackiej.

XXI Dni Muzyki Sakralnej im. św. Jana Pawła II rozpoczęły się od wydarzenia, którego Kraków długo nie zapomni.

Festiwal, organizowany przez Archidiecezję Krakowską przy współorganizacji Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, potrwa do 28 listopada. W programie znalazły się kolejne koncerty organowe, chóralne, wokalne i kameralne w Krakowie oraz innych miejscowościach Archidiecezji Krakowskiej.

Pełny program wydarzeń: www.muzykawdiecezji.pl.